

**Oświadczenie złożone
przez senatora Grzegorza Czeleja
na 77. posiedzeniu Senatu
w dniu 26 maja 2011 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra finansów Jana Vincenta-Rostowskiego

Szanowny Panie Ministrze!

Zgodnie z art. 17 ust. 5 pkt 1 ustawy o VAT „W przypadku zakupu towarów od kontrahentów zagranicznych obowiązek samoopodatkowania dotyczy – co do zasady – nabywców będących: 1. podatnikami (czynnymi lub zwolnionymi z VAT), którzy posiadają siedzibę, stałe miejsce prowadzenia działalności lub stałe miejsce zamieszkania w Polsce; 2. osobami prawnymi niebędącymi podatnikami, lecz posiadającymi siedzibę na terytorium kraju”. Wynika z tego wprost, że istotne dla zakupu towaru czy nabycia usługi jest to, czy nabywca ma siedzibę, stałe miejsce zamieszkania lub stałe miejsce prowadzenia działalności w Polsce.

Do 31 marca 2011 r. w sytuacji, gdy dostawcą towaru lub usługi był podatnik nieposiadający siedziby, stałego miejsca zamieszkania lub stałego miejsca prowadzenia działalności w Polsce, a nabywcą był polski przedsiębiorca, nabywca nie musiał rozliczać VAT od zakupu towaru lub usługi od kontrahenta zagranicznego, jeżeli podatek został rozliczony w Polsce przez tego kontrahenta.

W wyniku nowelizacji ustawy o VAT z 18 marca 2011 r., która obowiązuje od 1 kwietnia 2011 r., zmianie uległo brzmienie art. 17 ust. 2 ustawy o VAT, który zwalniał nabywcę z obowiązku samoopodatkowania w przypadku, gdy VAT rozliczył dostawca. Stworzyło to sytuację, w której – gdy nabywcą towaru lub usługi jest polski przedsiębiorca, a dostawcą jest podmiot nieposiadający w Polsce siedziby, stałego miejsca zamieszkania lub stałego miejsca prowadzenia działalności – zobowiązany do rozliczenia VAT jest zawsze nabywca. Równocześnie dostawca zagraniczny nie ma obowiązku rozliczania podatku należnego z wyjątkiem usług związanych z nieruchomościami, które świadczone są przez kontrahenta zagranicznego zarejestrowanego na potrzeby VAT w Polsce, gdzie VAT będzie mógł być rozliczony tylko przez kontrahenta zagranicznego, a nabywca nie będzie miał żadnych obowiązków w związku z zakupem tej usługi.

Dodatkowo art. 88 ust. 3a pkt 7 ustawy o VAT stanowi, że jeżeli kontrahent błędnie opodatkuje usługę lub dostawę towaru, nabywca nie będzie mógł odliczyć VAT naliczonego wykazanego w fakturze dokumentującej tę usługę czy dostawę towaru.

Zmiana ta jest uznawana zarówno w doktrynie, jak i w praktyce za całkowicie niepotrzebną, niemającą uzasadnienia ani w potrzebie budżetowej, ani w obowiązku dostosowania przepisów do dyrektyw unijnych. Co więcej, wprowadza negatywny wizerunek Polski jako kraju, który dyskryminuje firmy zagraniczne. W efekcie wprowadzenia tej modyfikacji firmy zagraniczne zarejestrowane w Polsce znalazły się w gorszej sytuacji niż polskie z racji braku możliwości potrącenia podatku należnego z tytułu lokalnej sprzedaży z podatkiem naliczonym od zakupów.

Ponadto przedmiotowa nowelizacja nakłada na firmy zagraniczne przymus stosowania mechanizmu tzw. zwrotu bezpośredniego. Oznacza on, że zagraniczni kontrahenci mogą ubiegać się o zwrot podatku zapłaconego w Polsce, lecz jest to proces dłuższy niż odzyskanie VAT naliczonego poprzez deklarację VAT (cały proces trwa nawet pół roku) i w efekcie oznacza, że firmy zagraniczne są zmuszone kredytywać w większym stopniu niż dotychczas Skarb Państwa.

W związku z tym zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy planowane jest wydanie stosownych regulacji zawierających przywrócenie poprzedniego stanu prawnego lub też dostosowanie stanu obecnego do faktycznych potrzeb kontrahentów zagranicznych, które nie będą powodowały sytuacji dyskryminujących?

Z poważaniem
Grzegorz Czelej